אילימא משום דמקיף לה סולמא דצור מהך גיסא ומחתנא דגדר מהך גיסא, בבל נמי מקיף לה פרת מהך גיסא ודיגלת מהאי גיסא, דכולא עלמא נמי מקיף אוקיינוס, דילמא מעלות ומורדות קאמרת א"ל *קרקפנא, חזיתיה לרישך בי עמודי כי א"ר יוחנן להא שמעתא איתמר נמי כי אתא רבין ~~א"ר יוחנן~~ ואמרי לה א"ר אבהו א"ר יוחנן מעלות ומורדות שבארץ ישראל אין חייבין עליהן משום רה"ר לפי שאינן כדגלי מדבר. בעא מיניה רחבה מרבא: תל המתלקט עשרה מתוך ארבע ורבים בוקעין בו חייבין עליו משום רה"ר או אין חייבין עליו, אליבא דרבנן לא תיבעי לך השתא ומה התם דניחא תשמישתיה אמרי רבנן לא אתו רבים ומבטלי לה מחיצתא הכא דלא ניחא תשמישתיה לא כל שכן כי תיבעי לך אליבא דר' יהודה מאי: התם הוא דניחא תשמישתיה הכא הוא דלא ניחא תשמישתיה לא אתו רבים ומבטלי מחיצתא או דילמא לא שנא? א"ל חייבין, ואפי' עולין לו בחבל? א"ל אין, ואפילו במעלות בית מרון? א"ל אין איתיביה *חצר שהרבים נכנסין לה בזו ויוצאין (א) בזו: רה"ר לטומאה ורשות היחיד לשבת מני-אילימא רבנן, השתא ומה התם דניחא תשמישתיה אמרי רבנן לא אתו רבים ומבטלי מחיצתא, הכא דלא ניחא תשמישתיה לא כ"ש, אלא לאו ר' יהודה היא? לא, לעולם רבנן "ורה"ר לטומאה" איצטריכא ליה ת"ש *מבואות המפולשות בבורות בשיחין ובמערות רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה {בבורות סלקא דעתך אלא לבורות} רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה מני אילימא רבנן השתא ומה התם דניחא תשמישתיה אמרי לא אתו רבים ומבטלי לה הכא דלא ניחא תשמישתיה לא כ"ש אלא לאו ר' יהודה היא: לא לעולם רבנן ורה"ר לטומאה איצטריכא ליה ת"ש *שבילי בית גילגול וכיוצא בהן רשות היחיד לשבת ורה"ר לטומאה. ואיזהו שבילי בית גילגול אמרי דבי ר' ינאי כל שאין העבד יכול ליטול סאה של חיטין וירוץ לפני סרדיוט מני אילימא רבנן השתא ומה התם דניחא תשמישתא אמרי רבנן לא אתו רבים ומבטלי לה מחיצתא הכא דלא ניחא תשמישתא לא כל שכן אלא לאו רבי יהודה היא? א"ל שבילי בית גילגול קאמרת, יהושע *אוהב ישראל היה עמד ותיקן להם דרכים וסרטיא: כל היכא דניחא תשמישתא מסרה לרבים, כל היכא דלא ניחא תשמישתא מסרה ליחיד:

מתני' *אחד בור הרבים ובאר הרבים ובאר היחיד עושין להן פסין אבל לבור היחיד עושין לו מחיצה גבוה י' טפחים דברי ר' עקיבא, ר' יהודה בן בבא אומר אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד ולשאר עושין חגורה גבוה עשרה טפחים:

גמ'

*[לעלות בו לא"י והוא גבוה י' טפחים : **ומחתנא**. מורד חריץ עמוק י' טפחים ורחב ד' סביב א"י מאידך גיסא] והוי לה מחילה והכי דאסור לטלטולי מדרבנן, מיהו לאו רה"ר דאורייתא היא לאחויבי עליה: **מעלות ומורדות שבה קאמרת** · שאין חייבין עליהם משום רה"ר דלא ניחא דריסה דידהו ולא הוי רה"ר : **קרקפנא** · בעל הגולגולת כלומר אדם חשוב : **עמודי** · של בית מדרש של ר' יוחנן : **שאינן כדגלי מדבר** · דארץ חלקה היתה שהענן משוה אותה : **ואפי' עולין לו בחבל** · בעיא היא ורחבה קאמר לה : **מעלות בית מרון** · זקופין מאד ומעלה קצרה ומהלכין בה בזה אחר זה ולא שנים יחד כדאמרי' בר"ה (ד' יח·) כבני מרון כמעלות בית מרון : **חצר שהרבים נכנסין לה** · דרך פתחים או פרצות של עשר: **דלא ניחא תשמישתי'** · לרבים לדריסה שהפתחין קצרין וגידודין יש באסקופה ופשיטא דלא מבטלה בקיעת רבים למחיצות : **אלא לאו ר' יהודה** · ואשמעי' דהיכא דלא ניחא תשמישתיה מודי: **בבורות סלקא דעתך** · היכי הוי מבוי בתוך הבור : **לבורות** · שיש בור בראשו אחד ובשפה (ב)אחת קצרה מהלכין שם עד שעוברין: **שבילי בית גילגול** · מעלה גבוהה וזקופה היא בארץ ישראל : **יהושע אוהב ישראל היה** · ובמעלות ומורדות דארץ ישראל מודינא לך דאין חייבין עליהן וכי אמינא לך דחייבין בשאר ארצות קאמינא : **מתני' בור הרבים** · אי פסקי מיא מדכרי אהדדי : **באר היחיד** · נמי שרי דהא לא פסקי מיא : **ולבאר הרבים** · דאיכא תרתי למעליותא: **חגורה** · היקף של חבלים :

אילימא מסום דמקיף סולמא דצור · הוה מצי לאקשויי מר' יוחנן גופיה דאמר לעיל ירושלים אלמלא דלתותיה נעולות בלילה חייבין עליה משום רה"ר ושמא התם הוי אליבא דר' יהודה, דאית ליה דאתו רבים ומבטלי מחילה והכא אליבא דרבנן : **דילמא** מעלות ומורדות קאמרת ודווקא בארץ ישראל כדמפרש טעמא בסמוך יהושע אוהב ישראל היה אבל בחוצה לארץ חייב ואליבא דר' יהודה אבל לרבנן אפי' בחוצה לארץ פטור דלא אתו רבים ומבטלי מחילה ותימה דלרבנן כל ארץ ישראל תעשה רה"י ע"י סולמא דצור ומחתנא דגדר ובבל נמי דמקיף לה דיגלת ולא אתו רבים ומבטלי מחילתן ולר' יוחנן דאמר בפרק הדר (לקמן ד' סז:) קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה אפי' כור ואפי' כוריים הזורק לתוכו חייב והוא הדין אפי' אלף כורים דמה שיעור יהיה וי"ל דמחילה שאינה עשויה בידי אדם לא חשיבא מחילה כולי האי ואפי' רבנן מודו דאתו רבים ומבטלי מחילה: **קרקפנא** חזיתיה לרישך· רישך היינו רבה שהיה רבו של אביי והוי כמו רישך בקרירי וריסא דרישך בחמימי (שבת ד' נה.) ומצינו שהלך רבה לארץ ישראל ללמוד תורה לפני ר' יוחנן בסוף פרק שני דייני גזירות (כתובות ד' קיא·) אבל אביי עצמו לא מצינו שהלך ללמוד תורה שם *[ועוד שלא ראה אביי את ר' יוחנן אבל רבה תלמידו של רבי יוחנן הוה]* : **תל** המתלקט כו' · לא הוה שמיע ליה הא דא"ר יוחנן מעלות ומורדות שבארץ ישראל כו' אבל בחוצה לארץ חייבין : **מני** אילימא רבנן. וא"ת לימא לעולם רבנן וקמשמע לן דאפילו לטלטל שרי דמפסי בירחות לא שמעינן דבטולי רגלים הקילו וי"ל דעדיפא קא משני*) : **אלא** לאו ר' יהודה. וא"ת ולוקמא כגון שיש שתי מחילות גמורות דבההיא ודאי מודה ר' יהודה וי"ל דע"כ בשנפרצה מד' רוחות דאי בנפרצה מב' רוחות מאי איריא דלא ניחא תשמישתיה אפי' ניחא תשמישתיה נמי כדפריך לרבנן : **תא** שמע מבואות המפולשות · במסכת טהרות (פ"ו מ"ו) גרסי' בגיתות והיינו בורות שתחת הגיתות פי' רבינו חננאל וכגון שהבור רחוק מן הכותל ג' טפחים מכל צד והולכין דרך כאן וכאן וקא משמע לן דאפי' הכי לא בטלי מחילה דאי בור הולך מכותל לכותל פשיטא דהוי רה"י והא דנקט בור ולא נקט מחילה מופלגת ג' מן הכותל משום דבבור הוי חדוש טפי דאע"ג שרשות הרבים כמי מהלכת בתוכו אפי' הכי הוי רשות היחיד לשבת : **ואיזהו** שבילי בית גלגול כו' . ואם תאמר והא ע"כ שבילי בית גלגול היו מתלקטים עשרה מתוך ארבע הואיל והוי רשות היחיד לשבת וא"כ מה צריך הכא לאתויי דר' ינאי ועוד קשיא דאמאי לא משני רשות הרבים לטומאה אילטריכא ליה כדמשני לעיל ויש לומר דמשום הכי מייתי מדר' ינאי דמשמע דעיקר חידושא הוי שהוא רשות היחיד לשבת מדלא אמרינן אפילו אין העבד יכול לרוץ כו' אפ"ה הוי רשות הרבים ואם תאמר ולמה לי אין העבד יכול לרוץ אפי' יכול נמי הוי רשות היחיד כיון שמתלקט עשרה מתוך ארבע ויש לומר דבעינן שלא יהא ניחא תשמישתיה שלא יהא עשוי כעין מדרגה דלא תהוי מחילתא כדרשת דאמר בפרק כל גגות (לקמן ד' פט:) *דלא הויא מחילתא*) : **יהושע** אוהב ישראל היה. דוקא שבילי בית גלגול דלא ניחא תשמישתיה כלל כדמפרש ר' ינאי שאין העבד יכול לרוץ אבל מבוי מפולש לבורות ואחר שרבים נכנסים לה בזו ויוצאין בזו הוי רה"ר לר"י אע"ג דהוו של יחיד הואיל וניחא תשמישתיה וראוי למוסרו לרבים הוו רה"ר לר' יהודה ע"י בקיעת רבים והכי נמי קאמר "אלא" דמשמע דצריך עדיין לשנויא דלעיל : **חגורה**. פירוש מחילה :

והא

---

*) א"נ אי עבד יכול לרוץ הוה ניחא תשמישתיה ואתו רבים ומבטלי מחילתא לרבי יהודה ולא מסרה ליחיד [תוספות ישנים] :

הגהות הב"ח
(א) גמ' ויוצאין בזו רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה מני : (ב) רש"י ד"ה לבורות וכו' ובשפה קצרה כצ"ל ותיבת אחת נמחק :

גירסת רש"ל

[יבמות עח.]

לעיל ח. תוספ' דטהרות פ"ז

טהרות פ"ו [מ"ו ושם אי' השבילין]

שם

[מנחות סה.]

[לעיל יח.]

[עיין נג: תוס' ד"ה תייב]

כב א מיי' פי"ד מהל' שבת הלכה ד סמג לאוין סה טור וש"ע א"ח סי' שמה סעיף יד :

כג ב מיי' פ"כ מהל' שאר אבות הטומאות הלכה ג :

כד ג מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה ל :

כה ד מיי' שם הל' לא :

רש"ל

[עיין תוס' יבמות עח. ד"ה חזיתיה]

א"נ כיון דלא נפרצה אלא מב' רוחות ולא ניחא תשמישתיה פשיטא דלרבנן דאמרו לא אתו רבים ומבטלי מחילה דשריא אפי' לטלטל. א"נ מלישנא דברייתא לא משמע היתר טלטול כדאמר עלה לעיל אי מהתם ה"א ה"מ לזרוק וכו' [תוספות ישנים כ"י]:

רבינו חננאל

ניטא (דא"י כגון מוקצה שאמרינו) [משום] דחד גיסא דסולמא דצור גבוה וחד גיסא מחתנא דגדר בבל נמי חד גיסא מקף לה פרת וחד גיסא מקף לה דיגלת כל העולם כולו מקף ליה או קיאנוס . פי' בחר אלמוחים. דלמא מעלות ומורדות דא"י שהן מוקצין [אין חייבין] עליהן משום רשות הרבים א"ל קרקפנא כלומר גלגולת גדולה מבין העמודין של בית המדרש ראיתי ראשך כשאמר ר' יוחנן זו השמועה וכן א"ר אבהו אמר רבי יוחנן מעלות שבארץ ישראל כמו תל שהוא מוקצה וכיוצא בו ומורדות כגון חריצין מרווחין וכיוצא בהן אין חייבין עליהן משום רה"ר לפי שאינן כדגלי מדבר שהיו העגלות מהלכין בהן והיו הדרכים משוין בלא רצפין ובלא נקבין ובלא פתחים . בעא מיניה רחבה מרבה תל המתלקט י' טפחים גובה מתוך ד' אמות ורבים בוקעין בו כלומר עוברין ושבין ע"ג התל ההוא מהו. אליבא דרבנן דפטרי בפסין אע"ג דפסקי להו רבים לא תיבעי לך דהא לא חיישינן להפסק' ורה"י היא כי תיבעי לך אליבא דר' יהודה דאמר ימלקנה לצדדין דהפסקה מבטלת למחיצות מאי התם בפסין דניחא תשמישתיה אמרינן דהפסקה מבטלת דהא דשו בה רבים לפיכך היא כרה"ר . אבל הכא דלא ניחא תשמישתיה אפי' (היא) [דמפסקי] אפסקוה אמרינן בטלה דעתיה ואסיקנא*) אפסקת דר' יהודה מבטלת למחיצות ואפי' לא ניחא תשמישתיה אלא עולין לאותו התל ולכל (מוציא) [כיוצא] בו בחבל וכן אפי' מעלות של בית חורון ומותבינן עליה מהא חצר שהרבים נכנסין בו בצד זה ויוצאין בצד אחר כנגדו רה"י לשבת ורה"ר לטומאה שספק נגע בה ספק לא נגע בה טהור דקיי"ל ספק טומאה ברה"י טמא ברה"ר טהור. מאי לאו ר"י היא וקתני רה"י לשבת ודחינן לא רבנן היא ורה"ר לטומאה אצטריכא ליה: ת"ש מבואות המפולשין לבורות שיחין ומערות כו' כגון שיש חוץ למבוי בור או שיח כו' שנכנסין למבוי מצד זה ויוצאין מצד האחר למלאות מים מן הבור או מן השיח או מן המערה שחוץ למבוי על פני המבוי רה"י לשבת ורה"ר לטומאה . פי' שביל מקום מעבר צר כדמתרגמי' במשעול הכרמים בשביל כרמיא (משעול משעול) כלומר אין זה יכול ליכנס עד שיצא חבירו כלומר אין מכיל המעבר שני בני אדם בית נדנגד**) . מלשון נידוד חמשה ומחיצה חמשה . ואמרינן דבי ר' ינאי כל שאין העבד יכול ליטול סאה של חיטין וירוץ לפני סרדיוט זהו שביל בית דנרגד כל מקום צר . ופרקינן יהושע אוהב היה לישראל ותיקן להם דרכים וסרטאות כל היכא דניחא תשמישתיה מטרה לרבים. וכל היכא דלא ניחא תשמישתיה לא מסרה לרבים: [מתני'] ר' יהודה בן בבא אומר אין עושין פסין אלא לבור ברה"ר בלבד

אמר

*) נראה דצ"ל דלר' יהודה הפסקת רבים מבטלת למחיצות . **) עי' בערוך ערך גלגל ג' ·

מבנה
טלבים להסביר דברי ר' יוחנן:
ארץ ישראל אין חייבין עליה משום רה"ר

נושא
מעלות ומורדות שבארץ ישראל אין חייבין עליהם משום רה"ר

נושא
תל המתלקט אבל הרבים בוקעין בו מה דינו
רה"ר
- או -
רה"י

מבנה
△ ג' קושיות על תשובה ובאו לשאלה הנ"ל